

DŪKŠTO GLOBOS NAMŲ PASLAUGŲ GAVĖJŲ ĮGALINIMO KONCEPCIJA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Dūkšto globos namų (toliau – Globos namai) paslaugų gavėjų įgalinimo koncepcija (toliau – koncepcija) apibrėžia Globos namų darbuotojų taikomas priemones, teikiant ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas, kuriomis siekiama skatinti paslaugų gavėjų išitraukimo, dalyvavimo, savarankiškumo, perėjimo iš pasyvios būklės į aktyvią, gebėjimo priimti svarbius sprendimus naudojant esamus aplinkos išteklius, pasitikėjimo savimi, savęs priėmimo, socialinio ir politinio suvokimo.

2. Globos namai užtikrina paslaugų gavėjų dalyvavimą ir atstovavimą visuose Globos namų lygmenyse, nepažeidžiant bei sudarant lygias galimybes visiems Globos namų paslaugų gavėjams.

3. **Įgalinimas** – nuolatinis ir besitęsiantis procesas, kurio metu paslaugų gavėjui suteikiama galia veikti savarankiškai, panaudojant jo gebėjimus ir išlaikant jau esamus įgūdžius.

II. ĮGALINANČIOS APLINKOS KŪRIMAS

4. Globos namuose apgyvendinami asmenys, su Ignalinos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus siuntimu ir Socialinės paramos skyriaus sprendimu skirti socialines paslaugas.

5. Siekiant užtikrinti paslaugų gavėjų įgalinančios aplinkos sukūrimą, įgalinimo procesų vykdymą ir įgalinimo priemonių taikymą, paslaugų gavėjai, atvykę į Globos namus pirmąją dieną supažindinami su:

5.1.1.1. artimiausia Globos namų aplinka: gyvenamuoju kambariu, kambario kaimynais, valgykla, sale, dušo ir tualetu patalpomis, skalbykla ir pan.;

5.1.1.2. papasakojame ir parodome artimiausią bendruomenę už Globos namų ribų: parduotuves, vaistinę, seniūniją ir pan.;

5.1.1.3. supažindiname su Globos namuose dirbančiu personalu: slaugytoja, slaugytojo padėjėjomis, socialinio darbuotojo padėjėja ir kitais.

5.1.2. Po trijų darbo dienų nuo paslaugų gavėjo atvykimo supažindiname su:

5.1.2.1. vidaus tvarkos taisyklėmis;

5.1.2.2. paslaugų gavėjų teisių chartija;

5.1.2.3. teikiamų paslaugų sąrašu;

5.1.2.4. laisvalaikio ir užimtumo galimybėmis;

5.1.2.5. skundų valdymo procedūromis;

5.1.2.6. etikos ir gerovės užtikrinimo politika;

5.1.2.7. sveikatos priežiūros ir saugos planu;

5.1.2.8. privatumo, orumo ir konfidencialios informacijos užtikrinimo tvarka;

5.1.2.9. fizinio ir psichologinio smurto prieš paslaugų gavėjus prevencijos ir intervencijos tvarka;

5.1.2.10. įgalinimo sistema;

5.1.2.11. paslaugų gavėjų poreikių vertinimo sistema.

6. Rūpinantis Globos namų paslaugų gavėjų įgalinančios aplinkos kūrimu, svarbu ne tik fizinės aplinkos pritaikymas ir prieinamumas - liftas, keltuvas, pandusai ir t.t., bet ir tinkamos informacinės ir psichologinės-socialinės aplinkos užtikrinimas. Psichologinės-socialinės aplinkos įgalinanti poveikį sukuria darbuotojų požiūris paslaugų gavėjų atžvilgiu ir elgesys su jais. Visi įstaigos darbuotojai, o ypač tie, su kuriais paslaugų gavėjai susiduria nuolat, turi siekti, kad visi paslaugų gavėjai galėtų

išsakyti savo nuomonę, pasirinkti, priimti sprendimus, būtų vertinamas jų savarankiškumas ir sudaromos sąlygos pasinaudoti jų gebėjimams. Globos namuose paslaugų gavėjai renkasi „savąjį asmenį“. „Savas asmuo“ tai Globos namų darbuotojas (nebūtinai socialinis ar kitas tiesiogiai su paslaugų gavėju dirbantis darbuotojas), kuriuo paslaugų gavėjas labiausiai pasitiki, išsipasakoja, dalinasi savo išgyvenimais, tokiu būdu paslaugų gavėjui kuriama įgalinanti aplinka.

III. ĮGALINIMO LYGMENYS IR JŲ REALIZAVIMO PRIEMONĖS

Globos namuose taikomi du įgalinimo lygmenys: individualus įgalinimo lygmuo ir grupinis įgalinimo lygmuo.

7. **Individualus įgalinimo lygmuo** – asmens bejėgiškumo mažinimas, paties savęs keitimas aplinkoje, gebėjimo ugdytas suteikti pagalbą sau, atsakomybės prisiėmimas už savo poelgius, savikontrolė. Individualaus įgalinimo tikslas – perėjimas iš pasyvios būklės į aktyvią. Aktyvi asmens būklė skatina pasitikėjimą savimi, savęs priėmimą, socialinį ir politinį suvokimą, gebėjimą priimti svarbius sprendimus.

8. Individualaus įgalinimo būdai ir priemonės:

8.1. **Orientacija į asmenį.** Sudarant Individualų socialinės globos planą asmeniui vertinami individualūs asmens poreikiai ir gebėjimai. Įvertinus paslaugų gavėjo poreikius ir gebėjimus išskiriamos sritys, kuriose paslaugų gavėjui reikia individualios pagalbos. Užimtumas ir laisvalaikio praleidimas organizuojamas atsižvelgiant į paslaugų gavėjo poreikius, interesus bei galimybes. Atsižvelgiant į paslaugų gavėjų negalias, gebėjimų lygį ir amžių jie skatinami veikti savarankiškai, laisvai rinktis ir reikšti savo nuomonę.

8.2. **Galimybė rinktis.** Paslaugų gavėjai turi galimybę rinktis: kokį patiekalą valgys; ar gers arbatą su cukrumi ar be jo; kuriame kambaryje ir su koku kaimynu gyvens; ką veiks laisvalaikiu; kurią pasirinkti šeimos gydytoją; kaip planuoti savo dienotvarkę; kur nori valgyti: kambaryje ar valgomojo salėje ir kt. Paslaugų gavėjai patys planuoja atostogas, laisvalaikį, savo tikslus savarankiškai arba su socialinio darbuotojo pagalba užfiksuoja individualiame socialinės globos plane.

8.3. **Atsakomybė.** Globos namų darbuotojai supažindina paslaugų gavėjus su vidaus tvarkos taisyklėmis, paslaugų gavėjų teisėmis, pareigomis bei kitais svarbiais įstaigos dokumentais. Darbuotojai skatina, motyvuoja paslaugų gavėjus vadovautis įstaigos tvarkomis juos pagirdami už pastangas, moko ir pataria, kaip atlikti tam tikrus veiksmus. Globos namų paslaugų gavėjai pagal galimybes stengiasi savarankiškai arba su darbuotojų pagalba prižiūrėti tvarką savo kambaryje, tvarko globos namų aplinką (sodiname gėles, laistome gėles, grėbstome nupjautą žolę ir pan.), prieš religines šventes padeda puošti Globos namų patalpas, pavalgę nuneša indus nuo stalo, išsikelia tikslus kitiems metams, išsako savo nuomonę svarbių sprendimų priėmime.

8.4. **Sprendimų priėmimas.** Paslaugų gavėjams sudarytos galimybės dalyvauti Globos namų gyventojų tarybos veikloje. Gyventojų atstovai skatinami teikti pasiūlymus dėl naujų veiklų, naujo valgiaraščio ir kitų svarbių paslaugų gavėjų klausimų. Kartu su kitais tarybos nariais ir Globos namų darbuotojais sprendžia iškilusias problemas, kuria ir koreguoja ateities planus. Visi Globos namų susirinkimai protokoluojami. Visi paslaugų gavėjai savarankiškai gali priimti sprendimus dėl užsibrėžtų tikslų siekimo. Kiekvienas paslaugų gavėjas turi teisę priimti sprendimą pats: ar važiuos į ligoninę ar ne; ar gers vaistus ar atsisakys; ar pats saugos savo pinigus ar padės į seifą; ar laikys savo asmens dokumentą pas save arba atiduos jį saugoto socialiniams darbuotojams ir pan.

8.5. **Pasiūlymų teikimas.** Paslaugų gavėjai turi teisę išreikšti pasiūlymus bei pageidavimus dalyvaudami susirinkimuose, gyventojų tarybos atstovams, kiekvienam Globos namų darbuotojui tiesiogiai arba remiantis „Globos namų skundų, prašymų, pasiūlymų pateikimo ir nagrinėjimo tvarka“ pateikiant žodžiu, raštu ar įdedant į „Skundų, prašymų, pasiūlymų dėžutę“, kuri yra viešoje Globos namų vietoje.

8.6. **Savarankiškumo ir buitinių įgūdžių skatinimas bei palaikymas.** Globos namuose gyvenantys paslaugų gavėjai įtraukiami į įvairias veiklas, kurios skatina juos pagal jų poreikius ir gebėjimus veikti savarankiškai, pvz. tvarkytis gyvenamąjį kambarį, gamintis maistą, patiems nunešti

nešvarius drabužius į skalbyklą, nunešti indus nuo stalo pavalgius ir pan. Kartu su darbuotojais paslaugų gavėjai, kurie geba ir nori, prižiūri ir padeda tvarkyti bei gražinti Globos namų teritoriją, mirusiųjų gyventojų bei savo artimųjų kapus.

9. **Individualus darbo metodas.** Siekiant įgalinti paslaugų gavėjus, socialiniai darbuotojai individualiai, pagal kiekvieno paslaugų gavėjo poreikį teikia informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo bei kitas socialinio darbo paslaugas. Kiekvieną paslaugų gavėją motyvuojam ir skatinam išsakyti savo lūkesčius. Teikdami įvairius pasiūlymus, kuriuos suformuluojam iš pačių paslaugų gavėjų išsakytų lūkesčių suteikiam galimybę rinktis tai, kas labiausiai priimtina kiekvienam individualiai. Siekdami, kad paslaugų gavėjai suprastų savo atsakomybes priimant sprendimus, konsultuojame apie galimas pasekmes ir sunkumus.

10. **Grupinis įgalinimo lygmuo** – grupinis procesas, siekiant bendro tikslo ar rezultato, įgyvendinant bendrus grupės narių interesus per bendras veiklas. Grupinio įgalinimo esmė – puiki kritinio sąmoningumo ugdymo, savitarpio pagalbos ir drąsinimo priemonė.

11. **Grupinio įgalinimo būdas ir priemonės.** Socialiniai darbuotojai dirbdami socialinį darbą vis dažniau aktyvina prevencinį darbą, stiprina Globos namų paslaugų gavėjų bendruomenę ir skatina siekti bendro rezultato per bendras veiklas. Paslaugų gavėjų problemos sprendžiamos bendradarbiaujant, taip siekiama priimti bendradarbiavimu paremtą problemos sprendimą. Tuo tikslu įstaigoje veikia Gyventojų taryba. Ši patariamoji institucija skatina paslaugų gavėjų gebėjimą veikti kartu su kitais ir patirti abipusę įtaką ir naudą bei gauti kitų paslaugų gavėjų paramą. Grupinis įgalinimas, dalyvaujant Gyventojų tarybos veikloje, kuria geresnės aplinkos ir sprendimų priėmimo kontrolę paslaugų gavėjams. Gyventojų taryboje mokomasi priimti sprendimus grupėje, spręsti bendras problemas, mobilizuoti išteklius bendram tikslui pasiekti. Paslaugų gavėjai patys kartu formuluoja spręstinas problemas, teikia siūlymus joms spręsti, veikia visų Globos namų gyventojų vardu, atstovauja jų interesus. Grupinis įgalinimas per Gyventojų tarybos veiklą įgalina maksimalų paslaugų gavėjų dalyvavimą, žmogaus teisių įgyvendinimą priimant jiems svarbius sprendimus.

IV. PASLAUGŲ GAVĖJŲ ĮGALINIMAS

12. **Globos namų paslaugų gavėjų įgalinimas** – paslaugų gavėjų gebėjimų, kompetencijų, išteklių plėtotė, galimybė reikšti nuomonę, apie savo poreikius, interesus ir lūkesčius, į kuriuos yra atsižvelgiama ir jie yra pripažįstami.

13. **Paslaugų gavėjų įgalinimo požymiai:**

- 13.1. dalyvavimas sprendimų priėmime;
- 13.2. informuotumas;
- 13.3. motyvacija;
- 13.4. gebėjimas veikti savarankiškai;
- 13.5. komunikacija;
- 13.6. pozityvus požiūris;
- 13.7. pasitikėjimas, atvirumas;
- 13.8. gebėjimas išmokti;
- 13.9. grįžtamasis ryšys;
- 13.10. lygiavertis santykis.

V. PASLAUGŲ GAVĖJŲ ĮGALINIMO VEIKSNIAI

14. Įgalinimo procese, svarbiausi veiksniai yra paslaugų gavėjų dalyvavimas, įsitraukimas, savarankiškumo palaikymas, įgyti/turimi gebėjimai, aktyvi būklė ir savarankiški sprendimų priėmimai. Globos namai sukuria tokią aplinką kurioje įgalinimas veiktų. Įgalinimas prasideda, kai paslaugų gavėjai patys reiškia savo nuomonę, teikia siūlymus, žino savo teises, laikosi pareigų bei atsakomybės, turi galimybę rinktis, dalyvauja Globos namų ir visuomeniniame gyvenime priimdami sprendimus.

15. Didelę įtaką įgalinimui turi socialinių darbuotojų ir kitų Globos namų darbuotojų praktinė ir

moralinė parama. Ji padeda suvokti įvairias bejėgiškumo alternatyvas, padeda kasdienėje veikloje įveikti kliūtis, priimant sprendimus. Moralinė parama reikalinga paslaugų gavėjų padrąšinimui siekiant savo tikslų ar svajonių, didinant pasitikėjimą savimi, atpažinti savo gebėjimus.

VI. ĮGALINIMO REZULTATAI

16. Globos namai vieną kartą per metus skaičiuoja įgalinimo rezultatus:

16.1. yra stebima, kiek procentų paslaugų gavėjų įgyvendino savo individualiuose socialinės globos planuose išsikeltus įgalinimo tikslus;

16.2. yra skaičiuojama, kiek per metus Gyventojų taryba Globos namų administracijai pateikė sprendimų ir pasiūlymų ir kiek jų buvo įgyvendinta.

17. Rezultatai skaičiuojami ir sisteminami vieną kartą per metus, kalendorinių metų lapkričio mėnesį. Duomenys surenkami iš paslaugų gavėjams parengtų individualių socialinės globos planų, kuriuos sistemina socialiniai darbuotojai.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

18. Visi Globos namų darbuotojai su šia koncepcija supažindinami pasirašytinai.

19. Paslaugų gavėjai su koncepcija supažindinami susirinkimo metu.

Parengė:

Vyriausioji socialinė darbuotoja Rūta Patėjūnienė

ĮGALINTAS PASLAUGŲ GAVĖJAS

